

PROGRAMA

PSIHOPEDAGOGIA ADOLESCENȚILOR, TINERILOR ȘI ADULȚILOR

2010 - 2011

Prof. dr. Elena Joița

I. Principii de concepere. Cui se adresează

Programa propusă caută să răspundă la preocuparea de a aprofunda pregătirea viitorilor profesori, prin consolidarea celei obținute anterior (la Nivelul I), anume prin aplicații specifice, prin raportarea la realitatea educației, la un segment al activității formale a profesorului (în liceu/învățământul secundar superior), ca și ulterior, prin activitățile nonformale, din postadolescență, cu tinerii și adulții. Însă nu se poate trece peste specificul activității sale cu preadolescenții din gimnaziu/învățământul secundar inferior, când studenții nu au primit o astfel de pregătire, ea fiind absolut necesară (acum, în pubertate, încep problemele critice ale adolescenței, profesorul nu rezolvă eficient pe cele ale adolescentului, dacă nu cunoaște evoluția sa anterioară sau mulți profesori, chiar cu Nivelul II de pregătire, vor activa totuși și la gimnaziu).

Pregătirea astfel proiectată caută să satisfacă criteriile, solicitările formulate de către noile abordări, în raport cu cerințele Procesului Bologna, cu documentele europene privind reconstrucția formării inițiale a personalului didactic, pus în fața unei reconceptii a educației, a centrării acesteia pe elev și pe situațiile reale, pe îmbinarea eficientă a educației formale-nonformale-informale, pe respectarea principiului educației permanente, pe schimbarea rolurilor profesorului în consecință și pe afirmarea de noi competențe educaționale/instrucționale în activitatea sa școlară și postșcolară (ca educator social, ca participant la viața reală a comunității unde se va integra, ca producător de valori culturale).

Programa se adresează studenților din anul I, de la Facultatea de Litere (Specializările de licență) : Limba română, Limba engleză, Limba franceză, Traducători), care au licența, au absolvit Nivelul I la DPPD, sunt masteranzi la aceeași facultate, cursuri de zi și sunt înmatriculați pentru Nivelul II (de aprofundare) la DPPD.

II. Situația disciplinei în planul de învățământ al DPPD

Conform OM nr. 4316 din 03.06.2008, Anexele 2 și 4, este disciplină de aprofundare a pregătirii psihopedagogice fundamentale, obligatorie, în cadrul curriculumului extins (Nivelul II) :

Anul	Semestrul	Curs	Seminar	Evaluare	Credite
I	1 (14 săptăm.)	2 c. (Total – 28 ore)	1 s. (Total – 14 ore) Lector dr. Fl. Mogonea	E.1 Examen – elaborare de lucrări aplicative	5 credite

III. Obiective generale și specifice (cu accent pe capacități, competențe, atitudini)

- Înțelegerea și aplicarea paradigmatelor actuale privind determinările și particularitățile problematicii dezvoltării personalității la vârstele preadolescenței, adolescenței și postadolescenței, pentru a deduce consecințele educaționale și metodologice în contexte și situații specifice.

- Consolidarea cunoștințelor, capacităților, competențelor pedagogice dobândite anterior (Nivelul I) prin raportarea la aspectele de diferențiere psihologică, pe diferite

dimensiuni particularizate, la abordarea în sistem a activităților formale-nonformale în sprijinirea, îndrumarea, stimularea dezvoltării echilibrate a personalității acestor educați, în dinamica evoluției ei și sub influența reală a numeroși factori, inclusiv cel propriu al educatului.

- Exersarea, ca viitori profesori practicieni, aplicarea cunoștințelor și a abilităților, utilizarea metodelor și a instrumentelor de cunoaștere științifică a dimensiunilor, determinărilor, particularităților de vârstă și individuale, deducerea direcțiilor evolutive și de influențare educativă adecvată (în contexte, situații normale și problematice, cazuri semnificative, abateri, prejudecăți, confuzii, opinii subiective, atitudini defavorabile, dificultăți și restricții, efecte nerezolvate oportun, conflicte), pe problematica inclusă în conținutul prevăzut.

- Exersarea capacităților de analiză critică, de reflecție, de construire de contexte, proiecte și soluții ameliorative pentru situații reale, problematice ale educării acestor subiecți, în planul dezvoltării lor intelectuale, morale, profesionale, estetice, al noilor educații. Formularea de ipoteze, proiecte alternative de cercetare psihopedagogică tematică (constatativă, aplicativă, ameliorativă, de dezvoltare, independentă sau prin cooperare, monodisciplinară sau interdisciplinară, prin experimente de tip cercetare-acțiune-formare).

- Afirmarea capacităților de metacogniție, reflexivitate, autocunoaștere, autoevaluare constructivă a devenirii ca profesori, conform profilului de competență cunoscut la nivelul pregătirii anterioare. Aceasta pentru a aprecia evoluția maturizării proprii, în planul profesionalizării psihopedagogice, în rezolvarea rațională, calitativă a diferitelor situații reale ale profesiei, în afirmarea competențelor manageriale și în leadership, potrivit noilor roluri, la aceste etape ale dezvoltării educaților și potrivit așteptărilor lor, ale comunității, ale autoperfecționării.

- Conceperea, elaborarea, interpretarea calității și a eficienței formării în materiale, lucrări aplicative tematice, care vor fi valorizate apoi intrând în Portofoliul de evaluare finală (Nivelul II), în susținerea examenului de absolvire a DPPD, prin completarea celui elaborat și susținut anterior (Nivelul I), prin revizuirea lui critică.

IV. Conținuturi propuse pentru curs:

Nr.crt.	Unități de învățare. Teme și subteme	Nr. ore curs
1.	<ul style="list-style-type: none"> • Evaluarea inițială: cunoștințe, capacități, abilități dobândite prin pregătirea anterioară (Nivelul I) la Psihologia educației, Pedagogie (I și II), Alternative educaționale, Practica pedagogică, raportate la etapele de vârstă vizate, la problematica lor specifică, la rolurile profesorului acum, la dificultățile întâmpinate. • Prezentarea elementelor curriculare ale noii programe. Inventarierea opiniilor, așteptărilor, propunerilor privind programa și activitatea, metodologia proiectată. • Personalitatea și educația. Fundamentarea psihologică a educației. Relația pedagogie-psihologie. Direcții și moduri de abordare. Consecințe asupra pregătirii și activității profesorului de liceu. 	2 ore
2.	<ul style="list-style-type: none"> • Cunoașterea personalității elevilor de către profesor, la disciplina sa: obiective, conținut, metodologie, instrumente, valorificare. Suport teoretic distribuit (sinteză tematică) și comentat, pentru efectuarea lucrării aplicative finale I: - metode de cunoaștere a unui elev adolescent și caracterizarea lui (nu o fișă psihopedagogică formal completată), din perspectiva disciplinei predate. 	2 ore
3.	<ul style="list-style-type: none"> • Particularități bio-psiho-socio-culturale ale vârstelor implicate (4). 	2 ore

	Alcătuirea, difuzarea, comentarea, exemplificarea acestora în baza unui tabel sinoptic specific al stadialității vizate, ca instrument, utilizat apoi pentru completarea independentă a lui de către participanți, cu noi elemente, constatări, întrebări, ipoteze, soluții și pentru efectuarea lucrării aplicative I.	
4.	<ul style="list-style-type: none"> • Dimensiunile educației (intelectuală, morală, profesională, estetică, fizică, „noile educației”) -comentarea adaptării problematicei lor (învățate la Pedagogie I) la aceste vârste. • Elementele curriculumului școlar, pe ciclurile curriculare specifice vârstelor școlare implicate. Schimbări, soluții, așteptări, dificultăți. Analize de documente curriculare; clarificări, completări, reconceperii necesare prin raportare la aceste particularități. 	2 ore
5.	<ul style="list-style-type: none"> • Succesul școlar și social: determinări psihopedagogice. Diferențiere și individualizare în preadolescență și adolescență. • Elevii capabili de performanță – psihopedagogia excelenței. • Psihopedagogia elevilor preadolescenți și adolescenți cu nevoi speciale de educație. Prevenirea delincvenței juvenile. 	2 ore
6.	<ul style="list-style-type: none"> • Autocunoaștere, metacogniție, autoeducație, autoformare și maturizarea dimensiunilor personalității, pentru integrarea participativă a preadolescenților și adolescenților în contexte, situații, acțiuni, relații variate. Rolul activităților nonformale și informale, al grupurilor extrașcolare, al mass-media, al timpului liber. Modalități educative de valorificare a lor. 	2 ore
7.	<ul style="list-style-type: none"> • Identitate și dezvoltare psihosocială la aceste vârste. Sociabilitate, adaptare și integrare. Dezvoltarea stadială a moralității – obiective, particularități, valori morale, principii, metode, criterii de evaluare. Relațiile de comunicare, de colaborare și cooperare, relațiile afective 	2 ore
8.	<ul style="list-style-type: none"> • Clasa și grupurile de elevi preadolescenți și adolescenți. Cunoașterea dimensiunilor psihosociologice – problematică, metode, instrumente. Constructivismul social în instruire. Management și leadership în clasă - rolurile profesorului. 	2 ore
9.	<ul style="list-style-type: none"> • Asistența psihopedagogică în școală – obiective, problematică, metodologie, factori, particularități, dificultăți, ipoteze, soluții. • Consilierea psihopedagogică și orientarea școlară și profesională – obiective, problematică, metodologie, particularități, dificultăți, factori, ipoteze, soluții. Noua programă MEC. 	2 ore
10.	<ul style="list-style-type: none"> • Activitatea educativă a dirigintelui-consilier cu preadolescenții și adolescenții: obiective, conținuturi, metodologie, proiectare, organizare, colaborarea cu alți factori, coordonare, dificultăți. Noua programă MEC a activității dirigintelui. 	4 ore
11.	<ul style="list-style-type: none"> • Psihopedagogia tinerilor – rolurile și acțiunile educative, socio-culturale ale profesorului la nivelul comunității, în cunoașterea particularităților acestora, la nivel de grup și individual, pentru influențarea dezvoltării personalității lor (în plan cognitiv, cultural, social, profesional, familial), pentru consolidarea sau corectarea autoeducației, pentru rezolvarea situațiilor problematice reale, pentru 	1 oră

	prevenirea abaterilor, conflictelor.	
12.	<ul style="list-style-type: none"> • Psihopedagogia adulților – rolurile și acțiunile socio-culturale ale profesorului la nivelul comunității, în cunoașterea particularităților acestora, la nivel de grup și individual, pentru sprijinirea preocupărilor de culturalizare, organizare a timpului liber, rezolvare a situațiilor critice, dezvoltare a relațiilor de comunicare și colaborare, perfecționare a relațiilor școlii cu aceștia (ca părinți, ca specialiști, ca modele de realizare). 	1 oră
13.	<ul style="list-style-type: none"> • Sinteză – profilul de competență al profesorului în cunoașterea și educarea preadolescenților, adolescenților, tinerilor și adulților. Conceperea, distribuția, comentarea unui instrument specific și realizarea autoevaluării critice (piesă comentată în Portofoliu, prin comparație cu lucrarea similară inclusă în Portofoliul I, susținut în finalizarea Nivelului I). 	2 ore
14.	<ul style="list-style-type: none"> • Finalizarea lucrărilor aplicative (pentru examen și pentru Portofoliul final). • Definitivarea Caietului general tematic (nr. 3, alături de celelalte 2, pe care le posedă studenții încă de la Nivelul I). • Sintetizarea aplicării criteriilor de evaluare a eficienței cursului: obiective, conținut, metodologie, valorificare. 	2 ore

V. Evaluarea realizării obiectivelor :

Categoriile și specificul obiectivelor precizate solicită o evaluare cumulativă a progresului, raportat la profilul de competență conturat, prin : evaluarea continuă asupra calității participării la cursuri și seminarii, evaluarea calității lucrărilor elaborate pe parcurs (și incluse în Portofoliul de absolvire), evaluarea cunoștințelor declarative și procedurale, a nivelului de înțelegere, a modului de analiză critică și aplicare, a reflecțiilor și ipotezelor formulate propriu, a capacităților și competențelor afirmate astfel.

Evaluarea semestrială (sesiunea ianuarie-februarie 2011) va consta din elaborarea și interpretarea, în baza informațiilor și modelelor date, a teoriei și practicii pedagogice anterioare, a următoarelor lucrări aplicative, ca viitor profesor de liceu și care vor intra în Portofoliul de evaluare finală (sem. 4) :

- a) 4,00 puncte – *Cunoașterea unui elev adolescent și sprijinirea dezvoltării personalității sale (studiu de caz).* Vor fi construite 2 matrici : una va avea pe verticală dimensiunile cunoașterii, pe orizontală metodele de cunoaștere date (conform modelelor date), iar în spațiile rezultate se trec constatările făcute (2,50 puncte). A doua matrice va avea pe verticală dimensiunile și problemele educației abordate specific (după modelul dat) și pe orizontală corespunzător ipotezele, soluțiile metodologice conform cunoașterii făcute în prima parte a lucrării (1,50 puncte).
- b) 3,00 puncte – *Concretizarea proprie a proiectării activității educative, ca viitor diriginte de liceu,* în baza noii programe a activității dirigintelui MEC (distribuită), a practicii pedagogice anterioare, a modelelor oferite. Vor fi elaborate 2 proiecte pentru o clasă de liceu : unul va reflecta modul propriu de aplicare a cerințelor noii programe, conform modelului, pentru o planificare semestrială (1,50 puncte) și altul va concretiza proiectarea unei activități de dirigenție, axată pe tematica consilierii psihopedagogice, după noua programă specifică MEC (distribuită) și noile date în temă (1,50 puncte).
- c) 2,00 puncte – *Un eseu propriu pe baza activităților desfășurate la seminar,* în care să demonstreze aceleași capacități și competențe ca profesori de liceu, în tematică.
- d) 1,00 punct – Din oficiu.

Bibliografie selectivă

- Cosmovici, A. (coord). (1998). *Psihologie școlară*. Iași: Editura Polirom
- Crețu, C. (1997). *Psihopedagogia succesului*. Iași: Editura Polirom
- Crețu, C. (1999). *Curriculum diferențiat și personalizat*. Iași: Editura Polirom
- Cucoș, C. (coord) (2008) *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*. Iași: Editura Polirom
- Dumitru, I. Al. (2008). *Consiliere psihopedagogică. Baze teoretice și sugestii practice*. Iași: Editura Polirom
- Gherguț, A. (2006). *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație*. Iași: Editura Polirom
- Hăvârneanu, C. (1998). *Metode de cunoaștere a elevilor*. În vol. „Psihologie școlară”, coord. A. Cosmovici, L.Iacob, cap. IV. Iași: Editura Polirom
- Holban, I. (1978). *Cunoașterea elevului. O sinteză a metodelor*. București: Editura Didactică și Pedagogică
- Kulcsar, T. (1978). *Factorii psihologici ai reușitei școlare*. București: Editura Didactică și Pedagogică
- Paloș, R., Sava, S., Ungureanu, D. (2007). *Educația adulților. Baze teoretice și repere practice*. Iași: Editura Polirom
- Potolea, D. et al. (coord). (2008). *Pregătirea psihopedagogică. Manual pentru definitivat și gradul didactic II*. Iași: Editura Polirom
- Rousselet, J. (1969). *Adolescentul, acest necunoscut*. București: Editura Politică
- Șchiopu, U., Verza, E. (1981, 1985, 1995). *Psihologia vârstelor*. București: Editura Didactică și Pedagogică
- Tomșa, Gh. (2008). *Asistența psihopedagogică în școală. Metode și tehnici de cunoaștere și caracterizare psihopedagogică a elevilor*. În vol. „Pregătirea psihopedagogică”. coord. D. Potolea et al., cap.21. Iași: Editura Polirom
- Verza, E., Verza, Fl. (2000). *Psihologia vârstelor*. București: Editura ProHumanitate
- Zisulescu, Șt. (1968). *Adolescența*. București: Editura Didactică și Pedagogică

◆ Sursele bibliografice se vor actualiza și completa specific, pentru fiecare tematică.